

профілізації. Теми другого семестру вже будуть орієнтовані на вивчення тих чи інших інформаційних процесів в певній галузі відповідно до обраного учнем профіля.

Сучасному учню для ефективної організації навчального процесу та майбутньої професійної орієнтації бажано оволодіти більш ґрунтовними навичками щодо використання ІТ в обраній галузі. Тому, пропонуємо програму базового вивчення інформатики розширювати незалежно від обраного кластера чи профілю навчання за рахунок вибіркового спецкурсів, предметів чи навчальних модулів. Наприклад, для учнів, які навчаються за програмою мовно-літературного кластеру доцільно більш поглиблено вивчати питання пов'язані з використанням систем редагування текстів, підготовки публікацій до друку, познайомитися з електронними бібліотеками, автоматизованими системами перекладу текстів, технологіями створення аудіовізуальних продуктів, правилами організації пошуку в електронних каталогах, можливостями використання систем штучного інтелекту в мовно-літературній галузі тощо.

Підходи до структурування змісту хімічного компонента профільної середньої освіти

*Г. А. Лашевська,
науковий співробітник,
Інститут педагогіки НАПН України*

Розроблення концептуальних засад профільної середньої освіти, які відповідають філософії Нової української школи, набуло особливої актуальності після затвердження Кабінетом Міністрів України в липні 2024 року Державного стандарту профільної середньої освіти, через що виникла потреба в модельних навчальних програмах і навчально-методичних матеріалах. З огляду на це постали проблеми добору необхідного і достатнього змісту й відповідних меті навчання способів навчально-пізнавальної діяльності і для класів, у яких хімія профільний предмет, і для класів, де вона таким не є.

Хімію як профільний предмет дотепер вибирала невелика частка здобувачів і здобувачок освіти. Масова «непрофільність» хімії в старшій школі призводила до того, що часто цей предмет уважали другорядним, неважливим і непотрібним (це стосується й інших предметів, що довелося вивчати учням й ученицям, які не пов'язували свою майбутню професію з ними).

Як запобігти цьому? Ми виходили з припущення, що матеріал для модельної і розроблених на основі її навчальних програм має бути таким, щоб під час опанування його учні й учениці пересвідчилися у важливості хімії для сталого розвитку людства, необхідності навичок оперувати в щоденні елементарними хімічними знаннями. До профільних ліцеїв вступатимуть учні й учениці з різним рівнем навчальної підготовки, різним досвідом вивчення хімії, чію можливу байдужість чи нелюбов до предмета зумовила низка об'єктивних і суб'єктивних причин. Не виключено, що вивчаючи непрофільний курс хімії (у разі вдалого його

змістового наповнення, а ще завдяки вчителю / вчительці, що добре знає предмет і вміє зацікавити ним) хтось з учнів й учениць захоче змінити профіль навчання й опанувати хімію як один із профільних предметів. Адже навчання на нових засадах, у нових контекстах – і вузькопредметних, й інтегрованих – дасть змогу підліткам не лише надолужити пропущене, а й повірити в себе, свідоміше поставитися до остаточного вибору профілю навчання і відповідних обов'язкових і факультативних курсів.

Результати аналізу міжнародного досвіду структурування змісту хімічного компонента профільної середньої освіти довели, що ефективно вивчення хімії й інших природничих предметів у профільній школі на основному рівні можливе і в разі побудови інтегрованого курсу за «амальгамним» принципом, і в разі укладання програми з предметних модулів (фізика, хімія, біологія, географія). Інтеграційним чинником за обох підходів мають стати Цілі сталого розвитку. Це дасть змогу здобувачам і здобувачкам освіти досягнути важливості наукових знань для розв'язання сучасних глобальних проблем, застосувати й розвинути вміння мислити критично й креативно в контексті сталого розвитку, а також зрозуміти, який внесок вони зможуть зробити в досягнення цих цілей.

Проблемні питання викладання біології у профільній школі

*К. М. Задорожний,
кандидат біологічних наук,
Інститут педагогіки НАПН України*

Організація освітнього процесу в 10-12 класах є непростю проблемою. Вона пов'язана як з переходом на принципи нової української школи, так і з потребою організації навчального процесу упродовж трьох, а не двох років, як було в попередніх програмах. Суттєво змінилися й умови роботи в школах. Не слід забувати про ситуацію в якій відбувається навчання зараз. Навіть, якщо бойові дії до моменту початку навчання в 10 класі буде припинено, на процесі навчання будуть відбиватися складнощі кількох років війни та пандемії.

Вивчення біології в таких умовах пов'язано з розв'язанням важливих проблем. Так, біологія. Яку ми зараз вивчаємо в школі, є великим комплексом наук, кожна з яких має свої особливості. А для реальної користі від профільного навчання, потрібно, щоб відповідний профіль більш докладно знайомив учнів саме з тими розділами біології, які будуть для нього корисними у вибраній сфері діяльності.

Наприклад, біолого-хімічний профіль потребує в першу чергу заглиблення в галузі біології пов'язані з фундаментальними основами функціонування організмів. Відповідно, треба глибше ознайомлювати учнів з галузями біохімії та молекулярної біології. Природничо-екологічний профіль вимагає розгляду основ екології, екотоксикології і, певною мірою, біохімії. В той час, як біотехнологічний профіль потребує знання основ біотехнології, знайомства з технологіями клітинної інженерії, особливостями біології одомашнених рослин і тварин та